

49016 - Allah Azze ve Celle'ye Kulluğun Hakikati

Soru

İnsanlığın yaratılış gayesinin Allah Azze ve Celle'yi kullukta birlemek olduğu ile alakalı (11804) numaralı soruyu okudum. Bana kulluğun hakikatini açıklar mısınız?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

İbadet, lügatte, boyun eğme, itaat etme, hakir olma manalarına gelir. Arab, هذا طريق مُعَبَّدٌ "Hâzâ tarîkun mu'abbed" üzerinde çokça ayak basılarak çiğnenmesinden dolayı "bu, hakir bir yoldur" derler.

İstılahi manası ise, ibadet iki şeyi kapsar:

Birincisi: Bir kulun namaz kılması veya zekât vermesi gibi fiildir. Bu ibadeti, alimler şu şekilde tarif etmişlerdir. "Allah Azze ve Celle'ye muhabbet, korku ve ümit ile beraber O'nun emrettiklerini yerine getirme ve yasakladıklarından da kaçınmak suretiyle Allah'a ibadet etmektir."

İkincisi: Namaz ve zekat gibi nefsin yapmakla emrolunduğu şeylerdir. Âlimler bunu şu şekilde tarif etmişlerdir: "Allah Azze ve Celle'nin sevdiği ve razı olduğu, gözüken ve gözükmeyen her söz ve amelin genel adıdır."

Bu emredilenler ibadetler olarak isimlendirilmişlerdir. Çünkü din ile mükellef olanlar, bunları, Rableri Celle ve Teâlâ'ya muhabbet ve huşu ile yerine getirirler. Allah'a olan ibadette/kullukta muhabbetin ve boyun eğmenin, ibadet etmenin kemali olması gerekir.

Rabbimiz bize insanları ve cinleri yaratmadaki en büyük hedefini açıklamıştır. O da yalnızca O'na ibadet etmeleri ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmamalarıdır. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون الذاريات: ٥٦

Ben, insanları ve cinleri ancak bana ibadet etmeleri için yarattım. (Zâriyât: 56)

Öyleyse bizler, bu gayeyi nasıl gerçekleştirir ve bu hedefe nasıl ulaşırız?

İnsanlardan birçoğu ibadetin, namaz, oruç ve hac gibi, Allah'ın belli vakitlerde yapılmasını emrettiği ibadetlerin bir geneli olduğunu ve bununla da her şeyin bittiğini zannederler. Durum ise onların zannettikleri gibi değildir.

Bir gün ve gecede yapılan ibadetler kişinin ne kadar vaktini alır? İnsanın nefsinde ömründen ne kadar vakit alır?

Öyleyse insanın kalan ömrü nerededir? Geri kalan itaat nerededir? Geri kalan vakit nerededir? Vaktini nerede harcıyor ve nereye bu gidiş? İbadette/kullukta mı vaktini geçiriyorsun yoksa bundan gayrisinde mi? Şayet ömrünü kulluğun dışında geçiriyorsan, Allah'a kulluğu özetleyen âyet gereğince insanın varoluşunun gayesi nasıl gerçekleşir? Allah Azze ve Celle'nin:

قل إن صلاتي ونسكي ومحياي ومماتي لله رب العالمين الأنعام: ١٦٢

De ki: "Benim namazım da, ibadetlerim de, hayatım ve ölümüm de, âlemlerin Rabbi olan Allah içindir." (En'âm: 162) âyeti nasıl gerçekleşir?

Muhakkak ki kulluk, bir müslümanın hayatını kontrol eden büyük bir olaydır. İnsan, yeryüzünde rızık talebi için ilerleme kaydettiğinde Allah'a kulluk eder. Rabbisi ona şu kavliyle bunu emretmiştir:

فامشوا في مناكبها وكلوا من رزقه وإليه النشور الملك: ١٥

Yeri size tabi kılan O'dur. Bu itibarla onun sırtında yürüyün ve Allah'ın rızıkından yiyin. Sonunda dönüş O'nadır. (Mulk: 15)

O, uyuduğunda, Allah'a kullukta güç kazanmak için uyur. Tıpkı Muaz'ın -Allah ondan razı olsun- dediği gibi:

إني لأحتسب نومتي كما أحتسب قومتي

“Ben, uykumdan dolayı sevap beklediğim gibi gece kalkıp etmekten dolayı da sevap beklerim.”

(Buhari: 4342)

Bununla beraber bir Müslümanın yemesinden, içmesinden ve evliliğinden, bunların mizanı hasenatında olması için faydalanır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem buyurduğu gibi:

وفي بضع أحدكم صدقة . قالوا : يا رسول الله أيأتي أحدنا شهوته ويكون له فيها أجر ؟ قال : أرأيتم لو وضعها في الحرام أكان عليه وزر ؟ قالوا : نعم . قال : فكذا إذا وضعها في الحلال كان له أجر

“Sizden birinizin eşiyile cinsi münasebeti sadakadır.” Dediler ki: Ey Allah’ın Rasûlü! Bizden biri şehvetini gidermek için hanımına yaklaşıp ve bunda onun için ecir mi olacak? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Şayet bir kadınla zina etmiş, bu ihtiyacını haram bir yoldan gidermiş olsaydı bu onun için haram olmaz mıydı?” Onlar da: Evet, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “İşte bu işini helal yoldan yaptığı için bunda onun için sevap vardır” buyurdu. (Muslim: 1006)

Bu yüce mertebeye ulaşmanın yolu, kişinin hayatın hangi merhalesinde olursa olsun Allah’ı hatırlamasıdır. Kendi kendine, şu durumda Rabbisini razı edecek bir konumda mıdır yoksa O’nun gazabını kazanacak bir durumda mıdır, diye sorması gerekir. Şayet Allah’ı razı edecek bir konumda ise Allah’a hamd etmeli ve hayrını çoğaltmalı. Şayet bundan gayri bir yolda ise Allah’tan bağışlanma dilemeli ve O’na tövbe etmelidir. Tıpkı Allah Azze ve Celle’nin şu âyetinde buyurduğu gibi:

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ اللَّهُ وَإِلَى اللَّهِ وَمَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ . أُولَئِكَ جَزَاءُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ

آل عمران: ١٣٥ - ١٣٦

(O takva sahipleri) çirkin bir kötülük işlediklerinde yahut kendilerine zulmettiklerinde, Allah’ı zikredip günahlarının bağışlanmasını dilerler. Zaten Allah’tan başka günahları kim bağışlar? Keza onlar, yaptıkları kötü işlere, bile bile direnmezler. İşte böyle olanların mükâfatları, Rabları

tarafından bağışlanmak ve (ağaçları) altından ırmaklar akan dâimî kalacakları cennetlerdir. Böyle amel edenlerin mükâfatı ne güzeldir. (Âli İmran: 135-136)

Sahabe ve sonrakilerden olan Selefî Salihin'in duygularında ibadet bu şekilde idi. Onlar Allah Azze ve Celle'nin şu âyetinde vâsfettiği kimseler gibidirler:

يذكرون الله قياما وقعودا وعلى جنوبهم آل عمران: ١٩١

Onlar, ayakta, oturarak ve yatarak Allah'ı zikrederler. (Âli İmran: 191)

Yani onlar, her halükarda dilin ve kalbin zikrini bir araya getirirlerdi. Allah Azze ve Celle'nin azamet ve korkusu, yaptıkları her amelde hazır olurdu. Veya da söyledikleri her sözde. Onlardan birinin başına bir şey geldiğinde, gafil olduğunda veya hata ettiğinde, onların halleri, Allah Azze ve Celle'nin biraz önce geçen Âli İmran suresindeki âyetlerde geçen kimseler gibi olurlar.

Sonra şunu çok iyi bil ki -Allah seni taatında muvaffak kılsın- her insan, fitratı gereği kuldur. Yani o, kulluk üzere bulunmaktadır. Ya yalnızca hiçbir ortağı olmayan Allah'ın kuludur, ya da Allah'la beraber başka bir şeye veya da sadece ona kuldur. Bunun ikisi de eşittir. İşte bu tür kulluğu Allah Subhânehû ve Teâlâ "şeytana kulluk" diye isimlendirmiştir. Çünkü o, şeytanın davetine icabet etmiştir. Allah Azze ve Celle'nin buyurduğu gibi:

ألم أعهد إليكم يا بني آدم ألا تعبدوا الشيطان إنه لكم عدو مبين وأن أعبدوني هذا صراط مستقيم يس: ٦٠

Ey Âdemoğulları! Size, "Şeytana tapmayın; zira o, sizin için apaçık bir düşmandır" diye tavsiye etmemiş miydim? (Yasin: 60)

Allah'a kulluk eden bir kimsenin hayatı ile şeytana kulluk eden bir kimsenin hayatı eşit olmaz.

أفمن يمشي مكباً على وجهه أهدى أم من يمشي سوياً على صراط مستقيم الملك: ٢٢

Yüzüstü kapanarak yürüyen mi daha çok hidayete ermiştir; yoksa dosdoğru yolda dümdüz yürüyen mi? (Mulk: 22)

قل هل يستوي الأعمى والبصير أم هل تستوي الظلمات والنور الرعد: ١٦

De ki: "Hiç âmâ ile gören kimse bir olur mu? Yahut karanlıklarla nur eşit olur mu?" (Ra'd: 16)

Şeytan, insanı Allah'a kulluktan uzaklaştırmak için onu kandırmaya çalışır. Bazen bu uzaklaştırmayı, geçici bir süre de olsa bunu başarır. Tıpkı bir günahta vuku bulması gibi:

.. لا يزني الزاني حين يزني وهو مؤمن ، ولا يسرق السارق حين يسرق وهو مؤمن

"Zinâkâr kişi zina ederken kâmil bir mümin olduğu hâlde zina edemez. İçki içen de içki içerken kâmil bir mümin olarak içki içemez. Hırsız da çalarken kâmil bir mümin olarak çalamaz." (Buhari: 2475, Muslim: 57)

Bazen de şeytan, onu, kendisi ile Rabbisi arasındaki alakayı keserek tamamen uzaklaştırır. O da şirkte, küfürde vuku bulur ve inancını terk eder. -Allah Azze ve Celle bizleri böyle bir şeyden korusun.- Amin.

Şeytana kulluk edenler, bazen de heva ve heveslerinin kulları olurlar. Allah Azze ve Celle'nin buyurduğu gibi:

أرأيت من اتخذ إلهه هواه أفأنت تكون عليه وكيلاً
الفرقان: ٤٣

(Ey Muhammed!) Kendi hevâsını ilâh edinen kimseyi gördün mü? Ona sen mi vekil olacaksın? (Furkân: 43)

Hevasının güzel gördüğünü yapan,

Çirkin gördüğünü de terk eden kimse, nefesine itaat eden ve onun davetine icabet eden kimsedir. Sanki o, tıpkı bir kimsenin İlahına ibadet ettiği gibi ona ibadet/kulluk etmektedir.

Bazen de onun kulluğu dirhem ve dinara (yani paraya) olur. Tıpkı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hadisinde buyurduğu gibi:

تَعَسَ عَبْدُ الدِّينَارِ وَعَبْدُ الدِّرْهِمِ وَعَبْدُ الْخَمِيصَةِ إِنَّ أُعْطِيَ رَضِي وَإِنْ لَمْ يُعْطَ سَخِطَ تَعَسَ وَأَنْتَكَسَ وَإِذَا شَيْكَ فَلَا أَنْتَقَشَ ..

الحديث

"Altının kulu, gümüşün kulu ve gömleğin kulu helak olsun. Böyle kişiye verilirse memnun olur, verilmezse kızar. Helak olsun ve baş aşağı yuvarlansın. Vücûduna diken battığında onu çekip çıkaran bulunmasın!" (Buhari: 2887)

İşte bu şekilde nefsinin hevasından yana Allah'tan gayri bir şeye kalbi bağlanan kimse, nefsine hoş gelen bir şey meydana gelirse razı olur. Aksi olursa öfkelenir. O, hevasının kuludur. Hakikatte ise kulluk ve kölelik, kalbin kulluğu ve köleliğidir.

Sonra, Rabbisi Subhânehû ve Teâlâ'ya kulluğun zayıflığı oranında şehvi duyguların kölesi olur. Şayet bu şehvi duygular ve hevasına olan kulluğu kökleşir, onda yerleşirse onu dinden tamamen uzaklaştırır. Bu takdirde o müşrik kâfir olur. Şayet bu heva şehvi duygular, yapması gerekenlerden uzaklaştırır veya da kendisini dinden çıkarmayan bazı haramların yapılmasını güzel gösterirse, o takdirde ondan uzaklaştığı müddetçe Rabbisine olan imanı ve kulluğu da azalır.

Allah Azze ve Celle'den kendisine kulluğun kemali ile nimetlendirmesini ve bizleri ihlâslı kullarından, kendisine yakın dostlarından kılmasını niyaz ederiz. Muhakkak ki O, hakkıyla işiten, kuluna yakın olan ve duasına icabet edendir.

Allah'ın salat ve selamı, bereketi kulu ve peygamberi Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemine, ailesinin ve bütün ashabının üzerine olsun.

(Bkz: Şeyh Muhammed Kutub "Mefâhîm yenbeği en-tusahhah" 20-23, 174-182. Şeyhul-İslam İbnu Teymiyye "Kulluk")

Allah en iyisini bilendir.